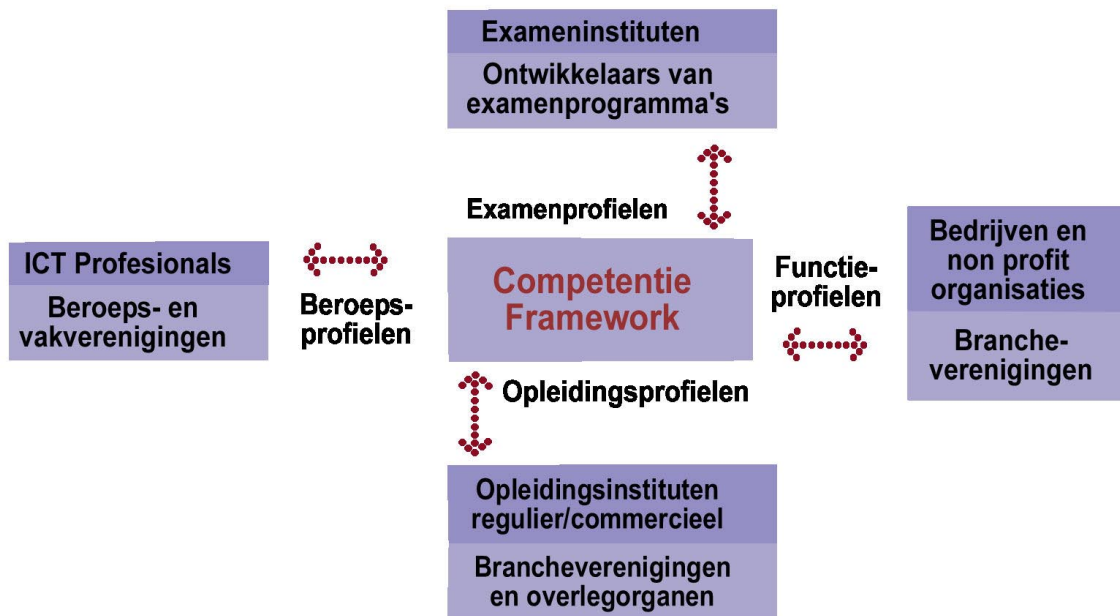

Frameworks: competenties als bouwstenen

De discussie rondom de functies, de taken, de rollen en de opleidingen van en voor ICT'ers komt de laatste maanden in een stroomversnelling. In toenemende mate lijkt er consensus te bestaan over een aantal wezenlijke discussiepunten. Werden in het verleden vooral de verschillen tussen de diverse modellen benadrukt, nu gaat de aandacht uit naar de overeenkomsten en de gemeenschappelijke doelen die vanuit diverse initiatiefnemers, belanghebbenden, e.d. worden nagestreefd. Dit is het inzichtelijk maken van de beschikbare en benodigde kunde van de ICT-professional en het bieden van een handvat voor de persoonlijke en professionele ontwikkeling.

Algemeen wordt onderkend dat competenties van IT'ers de kern is waarmee hun professionele vaardigheden worden gedefinieerd, maar ook waarop opleidingen, examinering en certificering kunnen (wellicht zelfs 'moeten') worden gebaseerd. Op het gebied van het reguliere ICT-onderwijs had het HBO-I platform de primeur door de drie nieuwe opleidingsprofielen in termen van competenties te beschrijven. Onlangs volgde het reguliere MBO-onderwijs. In goede samenwerking tussen de electrotechnische en economische sector werden nieuwe opleidingsprofielen opgesteld met de nadruk op competenties.

Het in november 2001 verschenen rapport 'Taken, Functies, Rollen en Competenties in de Informatica' van het NGI bevat niet alleen een schat aan voorbeelden van ICT-functies, het laat ook de onderliggende taakclusters en competenties zien. En in mei van dit jaar zal een framework van competenties worden gepubliceerd op initiatief van ABN Amro, Quint Human Synthesis, Acadoo en EXIN. Dit initiatief, dat gericht is op het formuleren van de competenties van ICT'ers, wordt mede gesteund door NGI, VRI, de Vereniging Nederlandse Banken en ICT Nederland. Dit framework is overigens in belangrijke mate afgeleid van het competentiemodel van Careerspace en het model van het NGI.

Figuur 1: Het competentieframework en de toepassingsgebieden

Een ander belangrijk aspect is dat het begrip 'competentie' een containerbegrip is waarover niet direct consensus bestaat (het aantal verschillende definities in de HRM of onderwijskundige literatuur ligt ruim boven de 50!). Gemeenschappelijk in de omschrijvingen is echter dat competenties een samenstelsel zijn van kennis, vaardigheid en houding. Het niveau waarop een competentie wordt c.q. zou moeten worden beheerst, is voorts altijd gerelateerd aan de complexiteit van het werk waarin die competentie moet worden toegepast. Hierdoor is het vanuit het bedrijfsleven en de beroepsgroepen (de horizontale as in de figuur) relatief eenvoudig te werken met competenties. De uitdaging ligt er voor de verticale as: hoe kunnen opleidingen daadwerkelijk worden gekoppeld aan competenties? Is het bovendien mogelijk om de competenties van ICT-professionals te meten en waardoor mensen daadwerkelijk inzicht verkrijgen in (het niveau van) hun kunnen?

Ook ten aanzien van het opzetten en het beheer van het framework zijn er vele uitdagingen. De belangrijkste zijn ten eerste het actueel, volledig en juist houden van de set van competenties en ten tweede het verder ontwikkelen van het (inter-) nationale draagvlak van het systeem. Het is bovendien van belang dat vanuit het framework de relaties worden gegeven met andere modellen zoals dat van Careerspace en bijvoorbeeld dat van het NGI. Het competentie-framework biedt daarin derhalve een soort van gemeenschappelijke taal die vooral de kern van de vaardigheden (= competenties) van informatici beschrijft.

Naar onze stellige overtuiging is het gebruiken van het begrip competenties slechts een eerste stap. De uitdaging is om het begrip een zinvolle invulling te geven en in de praktijk te hanteren, zowel door de trainers- en opleidersmarkt als door het bedrijfsleven en de individuele ICT-professional.

ir. Johan C. Op de Coul (interim manager bij Fourtune Consultants, voorzitter van de Werkgroep Functies van het NGI en lid van de Stuurgroep Frameworks)
drs. Michiel van der Voort (Manager of certification bij EXIN, lid van de Stuurgroep Frameworks)